CAHİLİYYE ARAPLARININ TAPINAKLARI: ‘UZZÂ(□□□□□□□□□□) (4)

(...dünden devam)

Kureyşlilerin bunlar adına yemîn etmeleri, bunları kutsal tanıdıklarını gösterir. Çocuklarına da bu putlara nisbetle ‘Abdu’l-‘Uzzâ, ‘Abdu Menât gibi isimler vermişlerdi. Ebucehil, Kureyşliler e:

– Muhammed sizi Lât ve ‘Uzzâ’dan çevirmek istiyor, demişti.

Bütün bunlar, bu putların, Kureyşlilerce de kutsal tanındığını gösterir. Fakat başka yerlerde de bunların adını taşıyan ve saygı gösterilen putların olması büyük ihtimaldir. Hattâ belki de Kur’ân ’da sadece bu üçünden söz edilmesi, bunların, bütün Araplar arasında, en azından Hicaz Bölgesinde ortak tapınaklar olduğunu kanıtlar.

Bu putların adları kadın adlarıdır. Bundan bu putların, gerçekte kadın tanrıların sembolleri olduğu anlaşılır. Araplar meleklerin, Allah’ın kızları olduğuna inanırlardı. Bu putları da meleklerin sembolü kabul ettikleri için bunlara kadın isimleri vermişlerdi. Demek ki câhiliyye devri Arapları, öyle sanıldığı gibi sırf taşlara tapan insanlar değillerdi. O taşlarla sembolize edilen meleklere tapıyorlar, onların gerisinde melekleri düşünüyorlardı. Yani göksel, rûhânî varlıklara inanıyorlardı. Birçok âyetten onların, bu rûhânî tanrılar yanında kâinâtın tek yaratıcısının Allah, meleklerin de O’nun yardımcıları olduğuna inandıklarını, Allah’a taptıkları gibi, Allah katında kendilerine şefâatçi olmaları için meleklere de taptıklarını anlıyoruz. Bu da onların dini seviye bakımından ilkel insanlar olmadıklarını gösterir.

Asıl Arabistan’ın dışında Hîre’deki Lahmîler de ‘Uzzâ’ya tapmışlardır. Münzir IV, onun adına yemîn eder (Kitâbu’l-Ağânî
, 2/21) ve Hamâsa
, s. 116’ya göre Lahmî
lerin emîri Nu‘mâ
n, bir kavgayı bastırmak üzere adamlarını onun yanına gönderir. Burada ona tapma, korkunç bir şekil arz eder. Münzir IV, esir aldığı 400 rahibeyi ve Cafni
’li Hâris

’in oğlunu kurban etmiştir.

‘Uzzâ adı Süryânîlerde de geçer. Suryânîlerin, ‘Uzzâ yerine Kavkabât “dişi yıldız” adını kullanırlar ve bununla özellikle sabah yıldızını kastederlerdi. Arapların genç Theodulos ’u sabah yıldızına kurban etmek istemeleri bu görüşe uygun düşmektedir. Bununla ‘Uzzâ’nın mahiyeti ortaya konmuş sayılabilir. Ancak bu son şekil, bu tanrıça hakkındaki Arap düşüncesinden ziyade komşu ülkelerdeki düşünceyi yansıtır. ‘Uzzâ’nın, gök tanrıçası ile aynı sayıldığı inancı da vardır ki bu da bu tanrıçanın, çeşitli bölgelerde İzis, Oziris gibi çeşitli adlarla ve değişik fonksiyonlarla ortaya çıktığını gösterir.

***